

Podstawy Fizyki

dla Informatyki

Stanisław Drożdż
Katedra Informatyki PK

Układ ciał

Układ ciał:

Zbiór pewnej liczby ciał

Siła zewnętrzna:

Siła działająca na dowolne ciało układu, nie wywołana przez żadne z nich.

Siły wewnętrzne:

Siły działające między ciałami układu.

Siła grawitacji

- Siła grawitacji (ciężkości) — siła z jaką przyciągają się dwie masy.

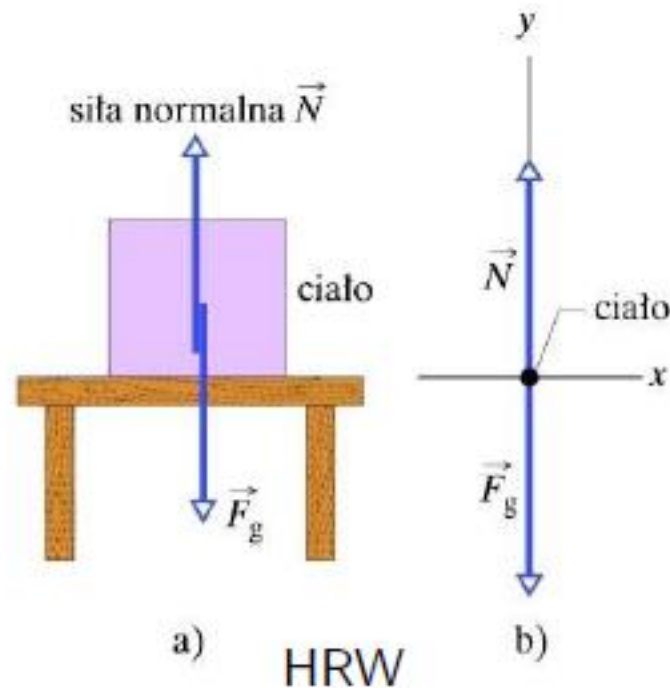
Siła grawitacji $\vec{F}_g$ przy powierzchni Ziemi:

$$\begin{aligned}\vec{F}_g &= m\vec{g}, & \text{skierowana w dół} \\ F_{g,y} &= -mg, & \text{składowa wzdłuż osi pionowej} \\ F_g &= mg, & \text{wartość bezwzględna (ciężar } W)\end{aligned}$$

- Ciężar **nie jest** masą!
Różny na różnych ciałach niebieskich, masa stała!

Siła nacisku

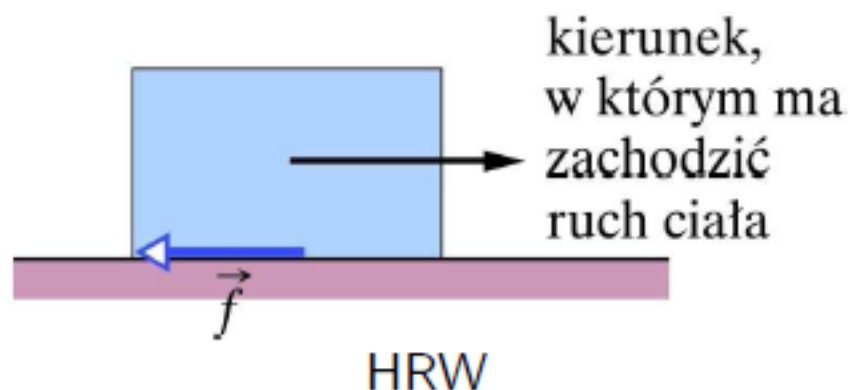
- **Siła nacisku** (normalna, prostopadła do powierzchni): siła $\vec{N}$ z jaką działa odkształcona powierzchnia na obciążające ją ciało.

- $N + F_{g,y} = N - mg = ma_y \Rightarrow N = m(g + a_y)$
- Dla **nieruchomego** stołu ($a_y = 0$): $N = mg$

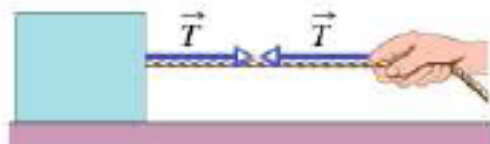
Siła tarcia

- **Siła tarcia:** siła $\vec{f}$ między powierzchnią a ciałem poruszającym się lub wprawianym w ruch.
- Styczna do powierzchni
- Przeciwdziała ruchowi
- Pomijane w wielu zadaniach dla uproszczenia

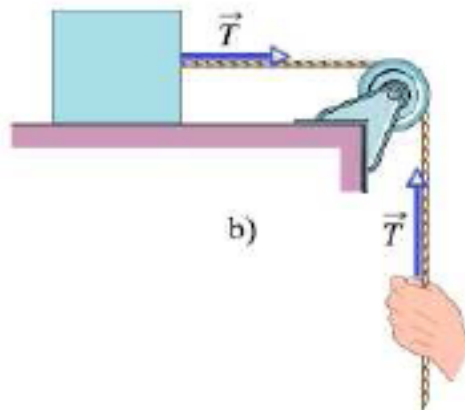

Siła naprężenia

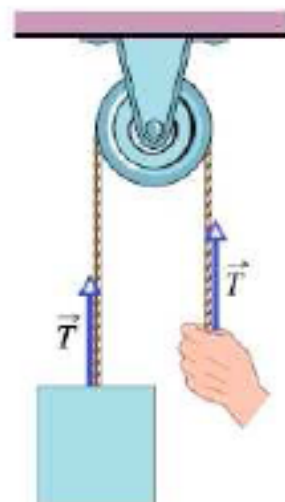
- **Naprężenie:** siła $\vec{T}$ z jaką oddziałuje na ciało naprężona nić (lina, sznur, itp.).
- Skierowane do środka nici
- Dla uproszczenia pomija się ciężar i rozciągliwość nici
- Zwykle pomija się też ciężar i tarcie bloczków

a)

b)

c)

III zasada dynamiki Newtona

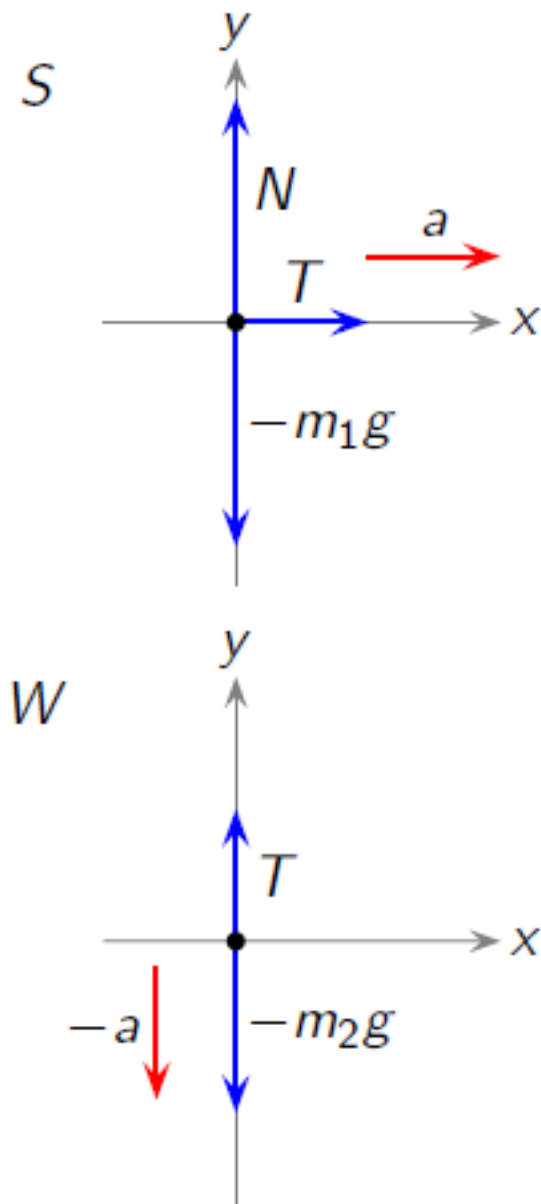
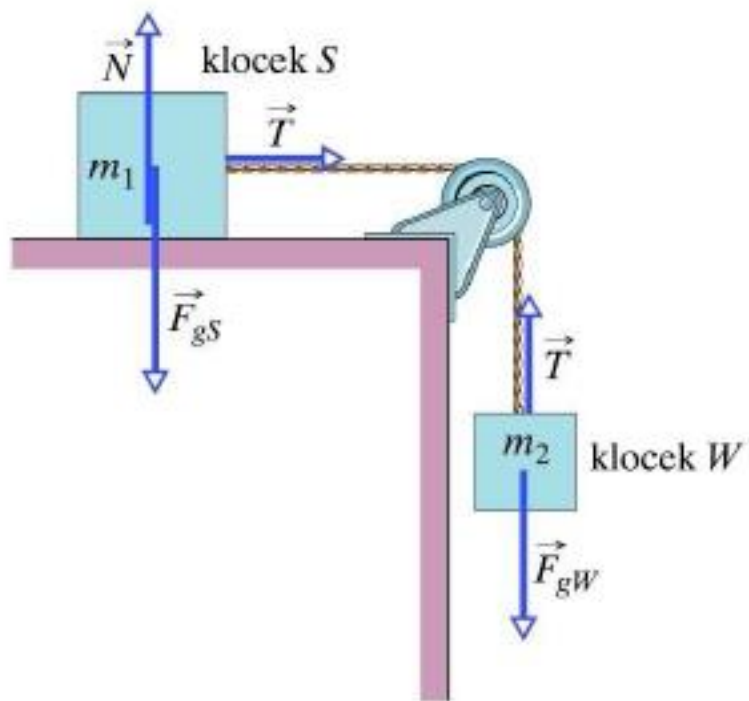
III zasada dynamiki Newtona (akcja i reakcja):

Gdy dwa ciała oddziałują ze sobą, to siły z jakimi działają na siebie wzajemnie mają taką samą wartość bezwzględną i przeciwne kierunki.

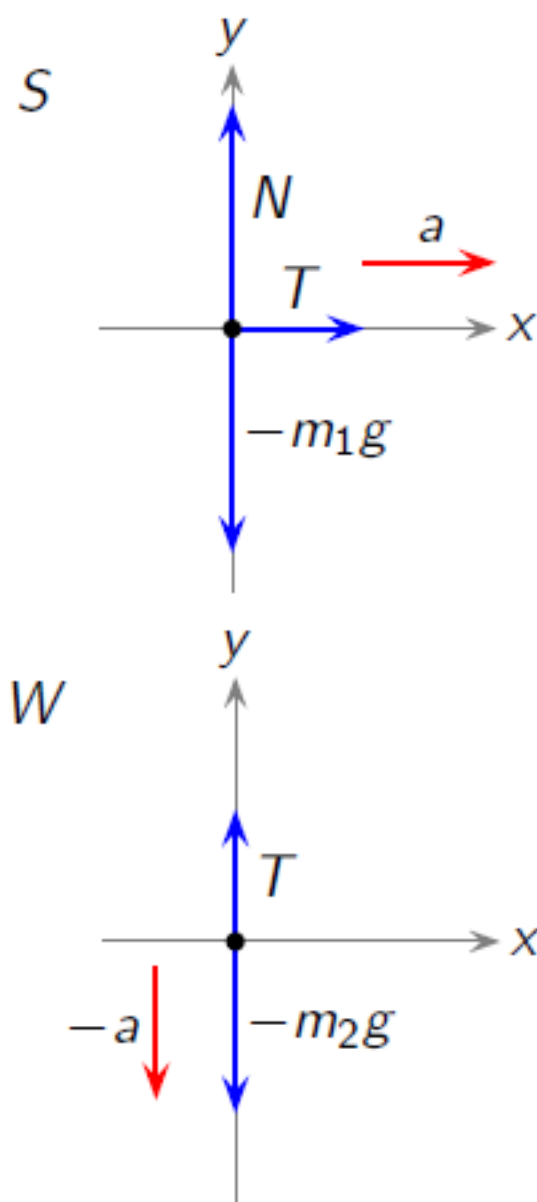
- Siły akcji i reakcji **nie równoważą** się ponieważ są przyłożone do **różnych** ciał.

Przykład ruchu dwóch ciał z liną

Ruch dwóch ciał z liną – równania

• Ciało S

- oś x :
 $T = m_1 a$
- oś y :
 $N - m_1 g = 0$

• Ciało W

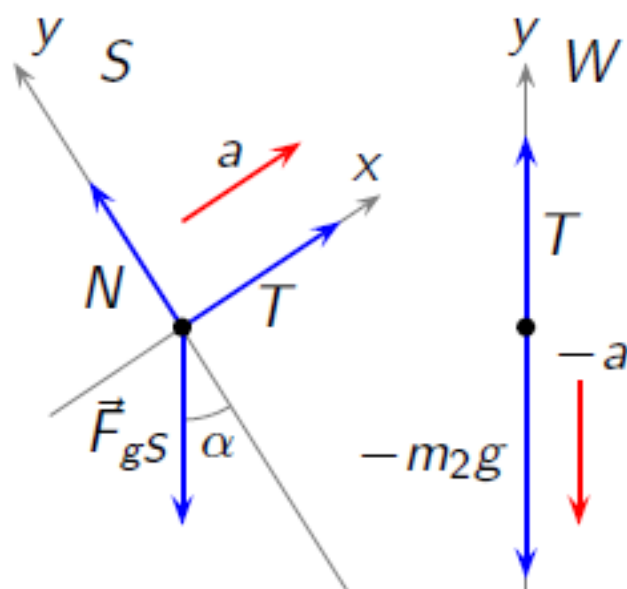
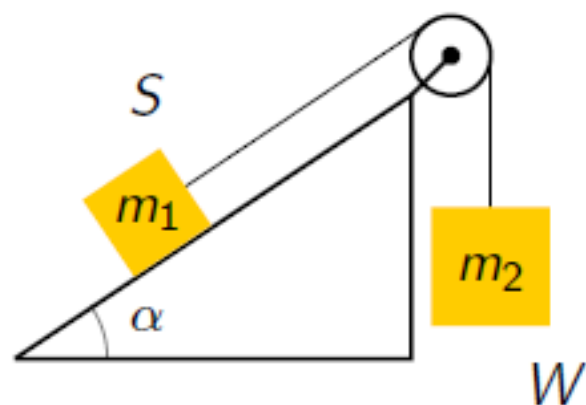
- oś x :
 $0 = 0$
- oś y :
 $T - m_2 g = -m_2 a$

- Z 3 równań można znaleźć 3 niewiadome, np. a , T i N :

$$a = \frac{m_2 g}{m_1 + m_2},$$

$$T = \frac{m_1}{m_1 + m_2} m_2 g.$$

Równia pochyła i ruch dwóch ciał

- **Klocek S**

- oś x :
 $-m_1g \sin \alpha + T = m_1a$
- oś y :
 $N - m_1g \cos \alpha = 0$

- **Klocek W**

- oś x :
 $0 = 0$
- oś y :
 $T - m_2g = -m_2a$

- Wynik dla a :

$$a = \frac{m_2g - m_1g \sin \alpha}{m_1 + m_2}$$

Ruch z tarciem

Tarcie stałych powierzchni

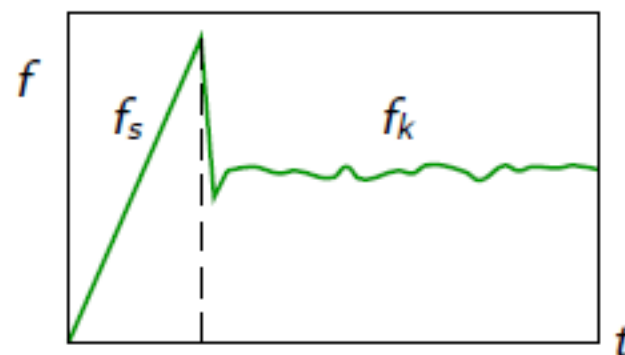
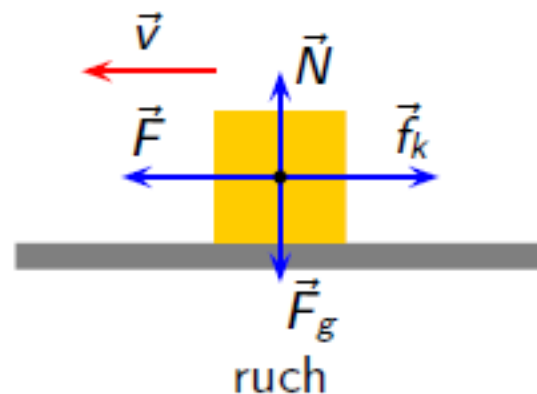
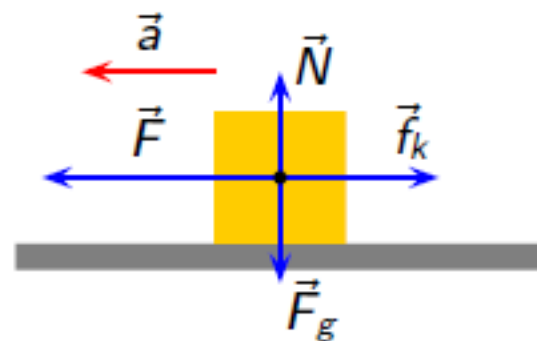
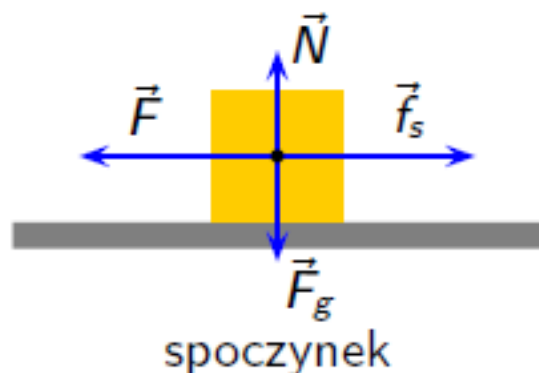
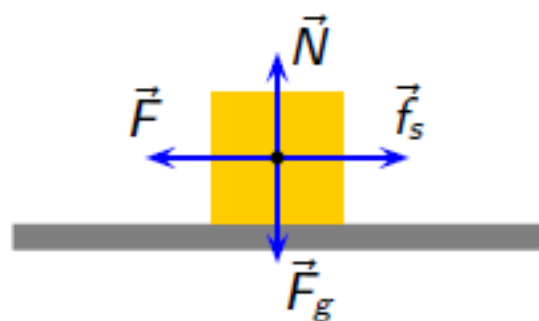
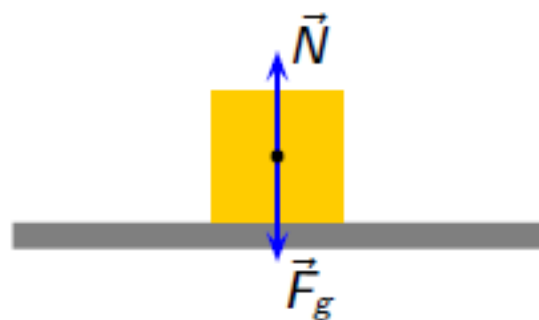
Przykład ruchu z tarciem

Siła dośrodkowa

Ruch jednostajny po okręgu

Obrót i tarcie

Rozpędzanie klocka z uwzględnieniem tarcia

Właściwości tarcia

Wartość siły tarcia statycznego:

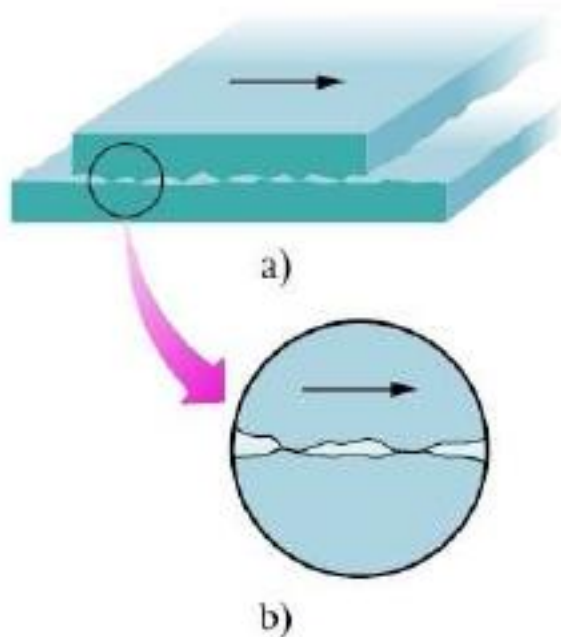
$$f_s \leq \mu_s N,$$

μ_s — współczynnik tarcia statycznego.

Wartość siły tarcia dynamicznego:

$$f_s = \mu_k N,$$

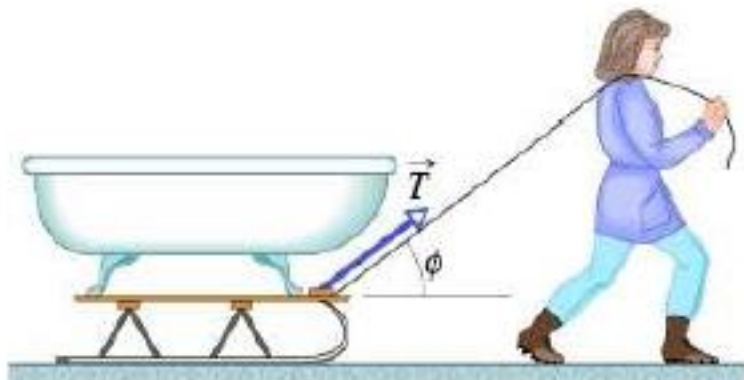
μ_k — współczynnik tarcia dynamicznego

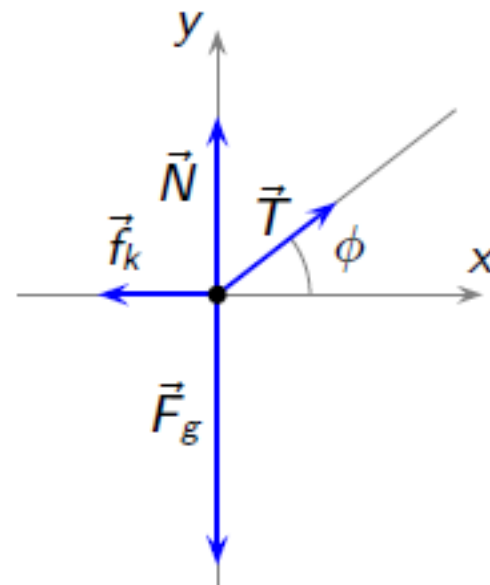
Mechanizm tarcia
poślizgowego (HRW)

- Współczynniki tarcia zależą od rodzaju trących o siebie powierzchni.

Przykład ruchu z tarciem

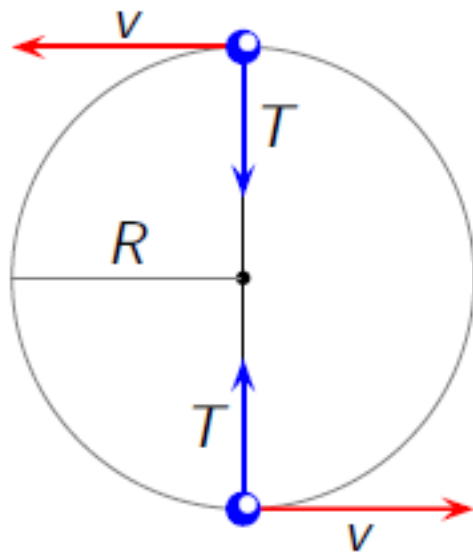

stała prędkość (HRW)

- $\vec{T} + \vec{N} + \vec{F}_g + \vec{f}_k = 0$
- oś x :
 $T \cos \phi - \mu_k N = 0$
- oś y :
 $T \sin \phi + N - mg = 0$

Siła dośrodkowa w ruchu jednostajnym po okręgu

Ruch kulki na sznurku
w poziomie

- Zmiana kierunku prędkości musi być spowodowana siłą.
- Siła $\vec{F}$ i przyspieszenie $\vec{a}$ są skierowane do środka.

Wartość siły dośrodkowej:

$$F = ma = m \frac{v^2}{R}$$

- Na rysunku siłą dośrodkową jest siła naprężenia sznurka:

$$\vec{F} = \vec{T}$$